

1^e KAMER – 30 mei 2002**A.R. C.99.0123.N**

Conclusie van de heer Advocaat-generaal Dubrulle:

Met bevestiging van het vonnis van de eerste rechter veroordeelt het bestreden arrest eiseres, vervoerder van een container met 168 kleuren-TV-toestellen, bestemd voor Frankrijk, tot vrijwaring van de opdrachtgever, m.b.t. diens veroordeling tot *terugbetaling*, aan de douaneagent, *van de B.T.W.*, verschuldigd op grond dat de container, die gestolen werd terwijl hij door eiseres onbeheerd op een parking achtergelaten was, dus niet ter bestemming aankwam en de goederen derhalve geacht werden in België niet meer in doorvoer maar *ingevoerd* te zijn.

Het arrest verwerpt eiseres' verweer houdende een *enge* interpretatie en geeft een *ruime* interpretatie van art. 23, § 4 C.M.R.-Verdrag, waarop de veroordeling gesteund is, dat in het **ENIG cassatiemiddel** als enige geschonden wetsbepaling wordt aangewezen en dat bepaalt:

1. Wanneer ingevolge de bepalingen van dit Verdrag een schadevergoeding voor geheel of gedeeltelijk verlies van de goederen ten laste van de vervoerder wordt gebracht, wordt deze schadevergoeding berekend naar de waarde van de goederen op de plaats en het tijdstip van de inontvangstneming.
2. (...)
3. (...)
4. Bovendien worden de vrachtprijs, de douanerechten en *de overige met betrekking tot het vervoer der goederen gemaakte kosten*, in geval van geheel verlies volledig en in geval van gedeeltelijk verlies naar verhouding, terugbetaald; verdere schadevergoeding is niet verschuldigd.

De vraag die aan uw Hof voor het eerst gesteld wordt is of die B.T.W. behoort tot de *'met betrekking tot het vervoer gemaakte kosten'*. Volgens het arrest is dat wel, volgens eiseres niet het geval. U moet kiezen tussen de *ruime* interpretatie (in de zin van "als gevolg van het vervoer") en de *enge*.

Het arrest - dat vaststelt "dat de B.T.W. 'in casu' niet te recupereren valt en dit door de wanprestatie van de vervoerder" - oordeelt, op grond van een teleologische interpretatie van de verdragsbepaling, dat deze niet verhaalbare "kosten" door de gebrekkige uitvoering van het transport verschuldigd werden en dus niet vreemd zijn aan de wijze waarop dit uitgevoerd werd.

Volgens het middel is die belasting geen kost gemaakt m.b.t. het vervoer maar een kost ingevolge het verlies van de goederen. Dat dit verlies het gevolg zou zijn van een fout of nalatigheid van de vervoerder maakt er geen vervoerkost van, in de zin van art. 23, vierde lid, CMR-Verdrag.

De stelling van de memorie van antwoord is dat met de termen "met betrekking tot het vervoer" en "verdere schadevergoeding is niet verschuldigd" *alle* kosten bedoeld zijn die in *oorzakelijk verband* staan met het vervoer, zelfs onrechtstreeks. Dit verband wordt in de BTW-reglementering vastgesteld.

Volgens de toelichting bij de voorziening behoeft het Verdrag geen uitlegging in dezen omdat de termen ervan duidelijk zijn.

Uit die toelichting en de door eiseres overgelegde rechtsdocumentatie blijkt nochtans ook dat over de rechtskwestie helemaal geen eensgezindheid bestaat.

Volgen een *ruime* interpretatie:

De Franse Cour de Cassation, bij arrest van 28 januari 1975¹.

De Engelse House of Lords, die, in de Buchanan-zaak², met drie stemmen tegen twee, op 9 november 1977, oordeelde dat de vervoerder van een lading whisky, die ingevolge zijn nalatigheid gestolen werd, de door de exporteur verschuldigde accijns diende terug te betalen.

De Supreme Court of Denmark die zich, op 4 mei 1987³, in dezelfde zin uitsprak.

¹ *B.T.*, 1975, 442.

² *Eur. Vervoerr.*, 1978, 83.

³ *Ibid.*, 1994, 360.

De *enge* interpretatie wordt gevolgd door het Duitse Bundesgerichtshof⁴ en ook door de Nederlandse beroepshoven⁵.

De lagere rechtspraak en de rechtsleer in de gebonden landen zijn eveneens verdeeld.

De schaarse Belgische rechtspraak⁶ verdedigt een *enge* interpretatie.

Uit dit overzicht blijkt alvast reeds dat de tekst op zichzelf *niet* duidelijk is en uitlegging behoeft.

Ik meen dat de *ruimere* interpretatie de voorkeur verdient en meer bepaald dat het bestreden arrest, dat hierbij aansluit, terecht oordeelt dat de restrictieve interpretatie, door eiseres aan art. 23.4 van het C.M.R.-Verdrag gegeven, uit de bewoordingen van de bepaling niet af te leiden valt en daaraan een voorwaarde toevoegt.

Eiseres stelde namelijk dat daarin enkel bedoeld worden "de (1) *normale* kosten die (2) *noodzakelijk* zijn voor het transport en die (3) *rechtstreeks* op het wegvervoer betrekking hebben".

In het middel stelt eiseres dat die bewoordingen "niet slaan op kosten ten gevolge van het verlies van de goederen in het kader van de vervoerovereenkomst", dat deze kosten weliswaar "*gevolgschade*" uitmaken en dat de ingevolge het verlies der goederen verschuldigde en niet recupereerbare BTW "geen kost is gemaakt m.b.t. het *vervoer* maar een kost *ingevolge* het *verlies* der goederen". De omstandigheid dat dit verlies het gevolg is van de nalatigheid van de vervoerder maakt er geen vervoerkost van. M.a.w., het middel dissocieert vervoer en verlies, of nog, zegt het: door het verlies eindigt het vervoer.

Men kan bezwaarlijk stellen dat die drie voorwaarden (normaal, noodzakelijk en rechtstreeks) kunnen gelezen worden in de woorden "de overige met betrekking tot". Ze begrenzen nog meer de aansprakelijkheid van de vervoerder voor schade in geval van (geheel of gedeeltelijk)

⁴ Beslissing van 13 februari 1980 (IV ZR 39/78.München), *VersR*, Heft 22, 522.

⁵ Hof 's-Hertogenbosch, 4 februari 1986, *Schip en Schade*, 1987, 54, nr. 25; Hof 's-Gravenhage, 14 augustus 1986, *ibid.*, 1987, 53, nr. 24; Hof Amsterdam, 24 februari 1994, *ibid.*, 1995, 78, nr. 18.

verlies van de goederen, hoewel artikel 23 CMR op zichzelf reeds specifiek – met de slotwoorden van § 4: "verdere schadevergoeding is niet verschuldigd" - bedoeld is om de grenzen van de schadevergoeding te bepalen.

Bovendien bedoelen deze slotwoorden schade als gevolg aan het vervoer (zgn. "*gevolgschade*") uit te sluiten. Nu eiseres zegt dat de schade helemaal niets te maken heeft met het vervoer, zelfs niet met een gevolg ervan maar alleen veroorzaakt is door het verlies, dat namelijk een einde heeft gesteld aan het vervoer, lijkt me "*gevolgschade*" in die redenering niet te kunnen worden ingepast.

Maar ook het voor de feitenrechters ontwikkeld en in het middel uitmondend standpunt van eiseres lijkt me niet overtuigend.

Zelfs in de onderstelling dat de schade niet het gevolg is van het verlies maar van het vervoer, dienen de drie criteria waaraan die schade volgens eiseres moet beantwoorden opdat ze zou gehouden zijn, op hun waarde te worden onderzocht:

1. *normale* vervoerkosten.

Eiseres' stelling vindt, volgens de toelichting, hoofdzakelijk steun in de Nederlandse rechtspraak, die de zinsnede "overige kosten m.b.t. het vervoer gemaakt" *eng* uitlegt. Ze "betreft slechts die kosten welke in rechtstreeks verband staan met het transport 'zoals dit normaal moet worden uitgevoerd'"⁷.

De rechter dient evenwel, bij de beoordeling van de aansprakelijkheid voor schade van de vervoerder, niet met een abstracte "normale" overeenkomst rekening te houden - waarbij het zeer de vraag is wat "normaal" is - maar enerzijds met wat in concreto contractueel was overeengekomen en aldus diende uitgevoerd *te worden*, anderzijds niet louter met de wijze waarop ze uitgevoerd *werd*.

Het criterium "normaal" lijkt me dus allerm minst (verdragrechtelijk) vast te liggen.

⁶ Kh. Antwerpen, 16 mei 1997, *Eur. Vervoerr.*, 1999, 119.

⁷ Hof 's-Hertogenbosch, 4 februari 1986, zie voetnoot 5.

2. *noodzakelijke* vervoerkosten.

Het "oorzakelijk" verband tussen de kosten en het vervoer lijkt inderdaad een minimale vereiste te zijn opdat ze daarop "betrekking" zouden hebben.

3. *rechtstreekse* kosten.

"Met betrekking tot" sluit niet "onrechtstreeks" uit.

Maar waar het middel m.i. vooral faalt is waar het stelt dat een nalatigheid in hoofde van de vervoerder als oorzaak van het verlies de beperkende regel niet zou in de weg staan.

Eiseres betwist (dus) niet de vaststelling van het arrest dat het verlies van de goederen in casu aan zodanige nalatigheid (wanprestatie van eiseres) te wijten is. Nu is het verlies van de goederen door nalatigheid van de vervoerder, zodat ze niet ter bestemming komen, alvast geen "normale" noch een in casu contractueel toelaatbare uitvoering van het vervoer.

Ook de restrictieve rechtspraak is niet telkens gericht op "nalatigheid".

Het middel lijkt me dus niet te kunnen slagen: het *faalt naar recht*, minstens kan het *niet aangenomen worden*.

Conclusie: *verwerping*.

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. C.99.0123.N

TRANSPORT VAN LAER, naamloze vennootschap, met maatschappelijke zetel te 2547 Lint, Duffelsesteenweg 25, ingeschreven in het handelsregister van Antwerpen nummer 35.899,

eiseres,

vertegenwoordigd door mr. Pierre Van Ommeslaghe, advocaat bij het Hof van Cassatie, kantoor houdende te 1050 Brussel, Louizalaan 81, alwaar keuze van woonplaats wordt gedaan,

tegen

COMEXAS BENELUX, naamloze vennootschap, met maatschappelijke zetel te 2110 Wijnegem, Merksemsebaan 280,

verweerster,

vertegenwoordigd door mr. Lucien Simont, advocaat bij het Hof van Cassatie, kantoor houdende te 1060 Sint-Gillis, Henri Wafelaertsstraat 47-51, alwaar keuze van woonplaats wordt gedaan.

I. Bestreden beslissing

Het cassatieberoep is gericht tegen een arrest, op 12 oktober 1998 gewezen door het Hof van Beroep te Antwerpen.

II. Rechtspleging voor het Hof

Raadsheer Eric Dirix heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Guy Dubrulle heeft geconcludeerd.

III. Feiten

Het arrest stelt het volgende vast :

Verweerster, Comexa Benelux, gaf als expediteur aan eiseres, NV Transport Van Laer, de opdracht voor het vervoer van Antwerpen naar Thouars van 168 televisietoestellen. Na ontvangst van de goederen heeft eiseres een CMR-vrachtbrief uitgegeven. Eiseres werd tevens in het bezit gesteld van het T1 document ter in vrij verkeer brengen van niet-communautaire goederen in de Europese Unie en inklaring in Frankrijk. De goederen werden op het depot van eiseres te Lint gestolen. Volgens het controlekantoor-BTW kan de BTW niet gerecupereerd worden, om reden “wanneer de BTW wegens de invoer van goederen in België gevorderd wordt lastens de in het buitenland gevestigde leverancier, om reden dat de doorvoerregeling waaronder die goederen werden geplaatst niet werd aangezuiverd en er bovendien geen officieel bewijs kan geleverd worden dat die goederen in het land van bestemming werden ingevoerd, de gevorderde BTW niet voor teruggaaf in de vorm van aftrek in aanmerking komt”.

IV. Middel

Eiseres voert in haar verzoekschrift een middel aan.

Geschonden wettelijke bepalingen

artikel 23, vierde lid, van het C.M.R.-Verdrag van 19 mei 1956 betreffende de overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg (C.M.R.), opgemaakt te Genève, goedgekeurd bij wet van 4 september 1962.

Aangevochten beslissingen

Het bestreden arrest bevestigt het vonnis a quo waarbij eiseres als vervoerder op grond van artikel 23, vierde lid, van het C.M.R.-Verdrag veroordeeld werd tot betaling aan verweerder van de door deze laatste op de vervoerde goederen betaalde B.T.W., verschuldigd ingevolge de diefstal van die goederen in België, dit op grond van eigen motieven en motieven van de eerste rechter, welke in essentie hierop neerkomen dat door de gebrekkige uitvoering van het transport door eiseres (de diefstal vond plaats na het ogenblik waarop de goederen aan eiseres werden overgemaakt) die B.T.W. verschuldigd en niet recupereerbaar is en die B.T.W. derhalve een met betrekking tot het vervoer der goederen gemaakte kost is in de zin van vermeld artikel, welke door de vervoerder moet worden terugbetaald.

Grieven

Artikel 23, meer in het bijzonder de eerste vier leden van dit artikel, bepaalt de grenzen van de schadevergoeding welke de vervoerder verschuldigd is bij geheel of gedeeltelijk verlies van de goederen.

Het vierde lid van dit artikel houdt in dat bij geheel of gedeeltelijk verlies van de goederen de vervoerder, boven de schadevergoeding bepaald overeenkomstig de vorige drie leden, de vrachtprijs, de douanerechten en de “overige met betrekking tot het vervoer der goederen gemaakte kosten” moet terugbetalen en dat verdere schadevergoeding niet verschuldigd is.

De “overige met betrekking tot het vervoer der goederen gemaakte kosten” slaan niet op kosten tengevolge van het verlies van de goederen in het kader van de vervoerovereenkomst.

Kosten ten gevolge van het verlies van de goederen in het kader van de vervoerovereenkomst maken weliswaar een schade uit (een zogenoemde gevolgschade) maar artikel 23 van het C.M.R.- Verdrag heeft precies tot doel

de vervoerder niet alle geleden schade te doen vergoeden en hem enkel een schadevergoeding ten laste te leggen waarvan dit artikel de grenzen bepaalt (het vierde lid stelt uitdrukkelijk dat verdere schadevergoeding niet verschuldigd is).

B.T.W., die verschuldigd en niet recupereerbaar is ingevolge het verlies der goederen, is geen kost gemaakt met betrekking tot het vervoer maar een kost ingevolge het verlies der goederen. De omstandigheid dat het verlies der goederen in casu ten laste is van de vervoerder of het gevolg is van fouten of nalatigheden van de vervoerder brengt niet mee dat daarom die B.T.W. als een kost gemaakt met betrekking tot het vervoer in de zin van artikel 23, vierde lid, van het C.M.R.-Verdrag kan worden beschouwd.

V. Beslissing van het Hof

Overwegende dat artikel 23 van het Verdrag van 19 mei 1956 betreffende de overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg, hierna te noemen CMR, de regels preciseert voor de berekening van de schadevergoeding verschuldigd door de vervoerder bij geheel of gedeeltelijk verlies van de goederen ;

Overwegende dat, krachtens lid vier van dit artikel, de aansprakelijke vervoerder, benevens tot schadevergoeding, gehouden is tot terugbetaling van de vrachtprijs, de douaneprijs en de overige met betrekking tot het vervoer der goederen gemaakte kosten ; dat hetzelfde lid preciseert dat “verdere schadevergoeding niet verschuldigd is” ;

Dat lid vier de beperking inhoudt dat gevolgschade veroorzaakt door beschadiging of verlies van vervoerde goederen niet voor vergoeding in aanmerking komt; dat die beperking evenwel geen begrenzing inhoudt van de in dat zelfde lid gestelde regel dat de vervoerder aansprakelijk is voor de kosten die met betrekking tot het vervoer gemaakt zijn ; dit zijn de kosten die in noodzakelijk verband staan met het vervoer zoals dit door de vervoerder moest worden uitgevoerd ;

Overwegende dat de appèlrechters oordelen dat door de gebrekkige uitvoering van het transport, de BTW-kosten niet recupereerbaar werden en niet onafhankelijk waren van de wijze waarop het transport werd uitgevoerd of niet uitgevoerd en het verlies van de mogelijkheid van recuperatie van de BTW een “normaal gevolg” is van de nalatigheid van de vervoerder ;

Dat zij aldus zonder schending van artikel 23, lid 4, CMR oordelen dat de kosten gemaakt werden met betrekking tot het vervoer van de goederen ;

Dat het middel niet kan worden aangenomen ;

OM DIE REDENEN,

HET HOF,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

De kosten begroot op de som van vijfhonderd negenenvijftig euro vijfenveertig cent jegens de eisende partij en op de som van tweehonderd vijfenzestig euro zevenenzeventig cent jegens de verwerende partij.

Aldus geoordeeld door het Hof van Cassatie, eerste kamer, te Brussel, door voorzitter Ivan Verougstraete, afdelingsvoorzitter Robert Boes, de raadsheren Ernest Waûters, Ghislain Londers en Eric Dirix, en uitgesproken in openbare terechtzitting van dertig mei tweeduizend en twee door voorzitter Ivan Verougstraete, in aanwezigheid van advocaat-generaal Guy Dubrulle, met bijstand van griffier Philippe Van Geem.